

Paternalistický štát núti ženy ostávať v pôrodnici, aj keď nechcú

MVO podali hromadnú pripomienku k novele zákona z dielne ministerstva zdravotníctva

Bratislava-Košice, 13. január 2014 (ODZ-POLP-ŽK) – Zástupkyne mimovládnych organizácií (MVO) Občan, demokracia a zodpovednosť, Poradňa pre občianske a ľudské práva a Ženské kruhy podali ministerstvu zdravotníctva **hromadnú pripomienku k návrhu novely zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti**. V termíne ukončenia medzirezortného pripomienkového konania ju podporilo ďalších 6 občianskych združení a 1384 osôb z radov širokej verejnosti. Podporné podpisy stále pribúdajú.

Novela zákona ukladá poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, teda pôrodnici, povinnosť *bezodkladne oznámiť orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately opustenie zdravotníckeho zaradenia matkou po pôrode (s dieťaťom či bez neho) bez súhlasu poskytovateľa, ak nejde o ženu, ktorá písomne požiadala o utajenie svojej osoby v súvislosti s pôrodom*. MVO žiadajú toto ustanovenie vypustiť.

Ministerstvo zdravotníctva nateraz pripomienku MVO neakceptovalo. Tento týždeň sa k nej má uskutočniť **rozporové konanie**.

MVO v pripomienke namietajú, že navrhovaná právna úprava **prakticky núti ženy (spoločne s novorodencom) byť hospitalizované po pôrode v nemocnici bez ohľadu na to, či si to prajú alebo nie**. V opačnom prípade sa vystavujú riziku, že pôrodnica túto skutočnosť oznámi orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a z toho vyplývajúcim ďalším možným rizikám. Navrhovaná právna úprava tak porušuje práva žien a detí a je v rozpore s vnútroštátnou antidiskriminačnou legislatívou, s Ústavou SR, s právom EÚ a s medzinárodnými dohovormi na ochranu ľudských práv a slobôd. Odporuje taktiež odporúčaniam Svetovej zdravotníckej organizácie.

„*Toto ustanovenie predstavuje porušenie práva všetkých žien na súkromie a na ochranu ich fyzickej a duševnej integrity, pretože im bráni slobodne sa rozhodovať o svojom vlastnom tele. Každá žena má právo slobodne sa rozhodovať o okolnostiach pôrodu a o zdravotnej starostlivosti, ktorá jej bude poskytnutá pri pôrode alebo po ňom,*“ hovorí **Janka Debrecéniová** zo združenia Občan, demokracia a zodpovednosť. Do toho patrí i právo na opustenie zdravotníckeho zariadenia so zdravým novorodencom.

Zabezpečenie primeranej zdravotnej starostlivosti žene a dieťaťu aj mimo nemocnice – ak o to prejaví záujem – je nielen právom žien a detí, ale **zároveň aj povinnosťou štátu**. V mnohých civilizovaných krajinách bežne poskytujú (po)pôrodnú zdravotnú starostlivosť pôrodné asistentky, pediatri/pediatricky a pod. aj v domácom prostredí žien.

„*Ak si ženy zvolia popôrodnú starostlivosť v domácom prostredí, táto im má byť poskytnutá nielen niekoľko dní po pôrode, ale počas celého šesťdennia,*“ podotýka **Zuzana Krišková** zo združenia Ženské kruhy. „*V minulosti sa na Slovensku o ženy v šesťdenní starali v domácom prostredí terénne ženské sestry. Aj keď dnes majú licencované pôrodné asistentky kompetencie túto starostlivosť poskytovať, zdravotné poisťovne ju štandardne nepreplácajú, a preto je v súčasnosti pre ženy prakticky nedostupná,*“ zdôrazňuje ďalej Krišková.

Zákonodarca sa zrejme navrhovanou právnou úpravou **cielene usiluje postihnúť najmä rómske ženy**, pretože, ako je verejnosti známe, práve mnohé z nich vo zvýšenej miere odchádzajú z pôrodníc na východe Slovenska.

„*Namiesto toho, aby zákonodarca riešil príčiny, pre ktoré niektoré rómske ženy odchádzajú po pôrode predčasne z nemocnice, snaží sa ich navrhovanou právnou úpravou sankcionovať*. V rámci našej práce sa pritom často stretávame s príbehmi rómskych žien, ktoré odchádzajú z nemocníc práve pre vyšší výskyt verbálnych útokov a ponižovania zo strany zdravotníckeho personálu. Ak aj niektoré z nich prejavia záujem o predčasný odchod z nemocnice aj s dieťaťom, zdravotnícky personál im to neumožní, alebo ich nesprávne informuje, že môžu odísť, ale dieťa musia nechať niekoľko prvých dní v pôrodnici. Drvivá väčšina rómskych žien sa však po dieťa vráti a poskytuje mu naďalej starostlivosť v rodine,“ hovorí **Vanda Durbáková** z Poradne pre občianske a ľudské práva.

Navrhovaná právna úprava je tiež v rozpore so všeobecne zaužívanou praxou v zahraničí. V krajinách ako Belgicko, Nemecko či Holandsko je bežným štandardom možnosť tzv. ambulantného pôrodu a poskytovania následnej zdravotnej starostlivosti v domácom prostredí. Povinnosť pôrodníc hlásiť skorší odchod žien z nemocnice orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ruší v týchto dňoch aj **Česká republika**. Súčasne upravuje pravidlá pre zdravotnícky personál, ktorý bude povinný ženu poučiť a rešpektovať jej rozhodnutie odísť z pôrodnice skôr.

Ďalšie informácie:

- Mgr. **Janka Debrecéniová**, MJur., PhD. (Občan, demokracia a zodpovednosť) – 0905 825 408, debreceniova@odz.sk
- Mgr. **Vanda Durbáková** (Poradňa pre občianske a ľudské práva) – 0908 695 531, vanda.durbakova@poradna-prava.sk
- Ing. **Zuzana Krišková**, PhD. (OZ Ženské kruhy) – 0908 624 008, zenskekruhy.oz@gmail.com

Príloha: Hromadná pripomienka

Hromadná pripomienka je zverejnená aj na:

- <http://www.zenskekruby.sk/napisali-sme/item/276-hp-rozhodovanie-o-zdravotnej-starostlivosti-po-porode>
- <http://odz.sk/hromadna-pripomienka-podporte-pravo-zien-slobodne-sa-rozhodnut-o-zdravotnej-starostlivosti-po-porode/>
- <http://diskriminacia.sk/podporte-hromadnu-pripomienku-dajte-zenam-moznost-slobodne-si-zvolit-okolnosti-porodu/>
- <https://lt.justice.gov.sk/Public/MassReviewSupportByUser.aspx?instEID=191&matEID=6893&mrEID=345076&langEID=1>

***Občan, demokracia a zodpovednosť** je ľudskoprávna mimovládna organizácia s vyše 20-ročnými skúsenosťami, ktorá presadzuje hodnoty spravodlivosti, ľudskej dôstojnosti a nediskriminácie. Osobitne sa venuje ľudským právam žien, a to najmä ich právu na rovné zaobchádzanie v pracovnoprávných vzťahoch a reprodukčným právam. V oblastiach svojej pôsobnosti sa okrem iného venuje občianskej advokácii, vzdelávaniu, publikačnej činnosti a strategickému vedeniu súdnych sporov. Viac informácií nájdete na www.odz.sk.*

***Poradňa pre občianske a ľudské práva** je mimovládna organizácia, ktorá sa od roku 2001 venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menších a ochranu pred diskrimináciou. Zvláštnu pozornosť v rámci svojich aktivít venuje presadzovaniu práv rómskych žien. Na Slovensku Poradňa rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov (strategickej litigácie) v prípadoch diskriminácie a uskutočňuje vzdelávacie a advokačné aktivity. Viac informácií nájdete na www.poradna-prava.sk.*

***Ženské kruhy** sú mimovládnu organizáciou, ktorá si kladie za cieľ prinášať komplexný pohľad na tehotenstvo, pôrod a materstvo, ako na prirodzenú a dôležitú súčasť života ženy. Vychádzajúc z presvedčenia, že toto obdobie by malo byť prežité, pokiaľ je to možné, pozitívne a bez pocitu straty kontroly nad vlastným telom. Snaží sa informovať ženy o prirodzenom pôrode, zvyšovať ich právne povedomie v súvislosti s ľudskými, rodičovskými a patientskými právami žien. Hlavným cieľom združenia je dosiahnuť, aby rešpekt, dôstojnosť a slobodná voľba žien v tehotenstve a pri pôrode boli samozrejmosťou. Viac informácií nájdete na www.zenskekruby.sk.*